

Posudek oponenta na magisterskou práci Bc. Pavly Sýkorové *Učitelé z pražských gymnázií v období tzv. normalizace.* Praha, Pracoviště orální historie FHS UK 2014, 142 stran plus přílohy

Diplomovou práci zaměřila autorka na téma, které je jí blízké díky rodinným kořenům i díky jejímu profesnímu zaměření. Vzhledem k tomu, jaký význam je přisuzován vzdělávacímu procesu se stále jedná o dosud nepříliš frekventované historické téma, což je na druhou stranu možná jednou z příčin, proč se česká společnost staví ke vzdělávání s takovou ambivalencí. I proto je autorčinu volbu s cílem lepšího zmapování tématu pro období let tzv. normalizace (včetně dílčích přesahů) nutno ocenit. Do diskuze bych chtěl položit otázku, do jaké míry ovlivnilo autorku její rodinné prostředí, vzhledem k tomu, že dílem pochází s učitelské rodiny – zdali to považuje za přednost, nebo naopak hendikep při zpracování tohoto tématu apod.?

Jako metodologická východiska slouží autorce jednak historická analýza archivních materiálů, tištěných dokumentů úřední provenience, kronik a almanachů a v neposlední řadě také autorka pracuje s orálně historickými rozhovory. Práce se tak co do oborovosti nachází na pomezí soudobých dějin, orální historie a dějin pedagogiky, což je z mého pohledu velmi podnětná a následování hodná kombinace.

Autorka pracuje s rozsáhlým souborem sekundární literatury, který využívá jako rámec pro své analýzy a interpretace. Pro tento formát práce se mi jeví tento soubor jako dostačující, byť by bylo možné jej v určitých ohledech doplnit. Pro inspiraci do dalších bádání mě namátkou napadá sociologická literatura z přelomu 80. a 90. let minulého století věnující se problematice společnosti a vzdělání (např. práce Petra Matějů, dílem též i Ivo Možného), právně-historický přehled dějin čs. sociální politiky od Igora Tomeše a Jakuba Rákosníka, kde je školství a vzdělání věnována velmi podrobná kapitola, práce antropoložky Dany Moree o kultuře (základní) školy a z nejnovějších badatelských počínů projekt Jiřího Zounka z Ústavu pedagogických věd FF MU v Brně, který tematicky koresponduje s autorčím zaměřením. Velmi naopak kvitují využití literatury k dějinám pedagogiky a též regionálněji laděných prací.

Za obrovskou přednost a průkopnický přínos práce považuji využití materiálů z gymnaziálních archivů a soukromých sbírek pedagogů, které poskytují nezbytný pramenný náhled, který ovšem není vzhledem k (ne)dochovanosti těchto zdrojů vždy reflektován. Autorka zároveň velmi citlivě pracuje s převzatými či „vlastnoručně“ realizovanými orálně historickými rozhovory. Do diskuze bych chtěl položit otázku, zdali v rozhovorech autorka narazila na nějaká tabuizovaná témata či „ticha v rozhovorech“ a dále, do jaké míry se domnívá, že by její obraz učitelů proměnila realizace původní představy, že bude též analyzovat jejich volný čas či rodinnou problematiku. (Osobně se domnívám, že pro podchycení této problematiky z orálněhistorické perspektivy by bylo třeba začlenit do analýzy též rozhovory s lidmi „mimo“ učitelskou profesi, tj. rodinné příslušníky, blízké přátele apod.)

Struktura práce je velmi promyšlená a přehledná a ve svém líčení „od obecného k jedinečnému“ a podle mého soudu řeší nejjzávažnější okruhy otázek spojené s dotyčnou profesí a dobou. Možná jsem to v práci přehlédl, ale přivítal bych v práci podrobnější charakteristiku vzorku narátorů co do příslušnosti ke generaci a též regionálnímu původu, ač je z kontextu jasné, že se asi jedná o narátorky a narátory narozené do konce 50. let a pocházejících z Prahy či okolí. V této souvislosti bych chtěl též položit do diskuze otázku, zdali autorka zaznamenala mezi narátory nějaké náznaky příslušnosti k určité „učitelské generaci“ (např. vymezování se vůči starším, mladším apod.)? Jak je patrné z vymezení práce, mimo hlavní pozornost stojí období po roce 1989 (ač je o něm rámcově hovořeno v poslední

části práce), proto bych se chtěl zeptat, jak vnímají narátoři období transformace a jaká pozitivita či naopak negativa mu v své profesi přisuzují?

Po formální stránce je práce sepsána na solidní úrovni a vzhledem k formátu práce je i poměrně čtivá. Za velké plus považuji zařazení unikátních příloh v podobě dobových dokumentů ze života jedné ze škol.

I na základě výše uvedeného považuji práci za velmi zdařilý příspěvek poskytující vzhled do jedné z oblastí soudobých dějin české společnosti, a pokud bude mít tu možnost a chuť, vřele doporučuji autorce v načatém tématu pokračovat. Práci doporučuji k obhajobě a v případě úspěšné ústní obhajoby doporučuji hodnocení 1 (výborně).

V Praze 6. 2. 2015

PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.